

Fakta om våld i nära relationer

- Våld i nära relation är mer än slag och fysiskt våld. Våld är ofta upprepade handlingar i form av kränkningar, psykiskt-, fysiskt- och/eller sexuellt våld från en närstående person.
- Våld medför ohälsa och kan ibland vara den bakomliggande orsaken till patientens symtom.
- Normaliseringsprocessen samt känslan av skuld och skam medför att våldsutsatta sällan spontant berättar om sin utsatthet.
- Bästa sättet att upptäcka våld i nära relation är att ställa en direkt fråga. Du kan behöva fråga flera gånger.

Hälso- och sjukvårdens ansvar är att:

- Undersöka våld som en möjlig bakomliggande orsak till ohälsa.
- Erbjuder adekvat vård och stöd till våldsutsatta.
- Vid behov hänvisa till, eller samordna insatser med, andra interna och externa aktörer, t.ex. socialtjänst.
- Orosanmäla till socialtjänsten vid misstanke om att ett barn far illa.
- Utföra patientsäker dokumentation av symtom/tecken och vidtagna åtgärder.
- Beakta barns behov av information, råd och stöd enligt 5 kap. 7§ HSL.

Fråga på rutin – förslag på frågor

Många som har den här typen av symtom har upplevt hot eller våld i sina relationer. Vi har därför börjat fråga alla vi möter om detta, hur har det varit för dig?

Det är vanligt att människor lever i relationer som inte fungerar så bra och det brukar få konsekvenser på hälsan, hur är det för dig?

- Finns det något som du vill göra som du inte får?
- Finns det något som du inte vill göra som du måste göra?
- Kan din partner vara elak, kränkande eller nedvärderande mot dig och det du tycker, tänker eller känner?
- Har någon knuffat, slagit, sparkat eller på annat sätt skadat dig någon gång?
- Har någon tvingat eller tjatat på dig att ställa upp på sexuella handlingar?
- Det är vanligt att familjemedlemmar blir skrämde när någon blir så arg som du beskriver att du blir. Hur blir det för dina barn/sambo/fru? (våldsutövarperspektivet)

Fråga på indikation

- Ologisk förklaring till hur skadorna eller symtomen uppkommit.
- Upprepad sjukvårdskontakt med oklar skadebild eller diffusa symtom.
- Värk och smärta.
- Blåmärken/skador av varierad ålder/läkning, avslitet hår, frakturer, stukningar, brännskador, skärskadorna.
- Sömnsvårigheter, yrsel eller riskbruk av alkohol.
- Psykisk problematik såsom ångest, depression och/eller suicidtankar.
- Partner/förälder är kontrollerande och överbeskyddande.

Kortfattad vägledning

– för att upptäcka, bemöta och hjälpa patienter som utsatts för våld i nära relationer

Generella råd för handläggning

Akut situation:

- Ta patient till eget rum, avvisa ev. medföljande partner och sträva efter kontinuitet av personal.
- Använd tolk, låt inte barn eller anhörig tolka.
- Vid akut skyddsbehov bör, i samråd med patient, socialtjänsten/socialjour kontaktas då de har ett övergripande ansvar avseende skydd och stöd för våldsutsatta.
- Polis kan kontaktas vid samtycke av patient alternativt oidentifierat för samråd.
- Om det är svårt att hitta en tillfredsställande lösning kan inläggning vara ett alternativ på kort sikt.
- Bedöm behov av akut somatisk eller psykiatrisk vård.
- Remiss (skyndsamt) till kvinnoklinik/gyn, kirurg eller barnklinik vid sexuellt våld/spårsäkning beroende på ålder och könstillhörighet.
- Dela ut broschyren "checklista för en bra relation – vägledning till stöd och hjälp när det inte känns bra" (beställ via webbutiken på Navet).
- Erbjud kontakt med kurator/beteendevetare för uppföljning och samtalsstöd.
- Vid misstanke om att ett barn är våldsutsatt eller bevittnat våld: ställ frågor till medföljande vuxen om orsaken till symtomen/tecknen om det är möjligt utan att det innebär risk för barnet. Fråga barnet i enrum om orsak till symtomen/tecknen när så är möjligt och med hänsyn tagen till barnets ålder och mognad.

Om situationen inte är akut:

- Erbjud förnyad kontakt – gärna återbesök till dig själv samt remiss till kurator/beteendevetare för samtalsstöd.
- Erbjud hjälp att förmedla kontakt med andra aktörer vid behov, till exempel socialtjänst, kvinnojour eller kvinnofridslinjen.
- Dela ut broschyren "checklista för en bra relation – vägledning till stöd och hjälp när det inte känns bra" (beställ via webbutiken på Navet).
- Berätta att hot och våld är brottsligt och erbjud hjälp med att göra en polisanmälan.
- Påtala sambandet mellan våld och ohälsa.

Bedömning av säkerhet och risk

- Har våldet ökat i omfattning på sistone?
- Har förövaren/förövarna hotat att skada dig allvarligt eller döda dig?
- Kan du återvända hem?
- Var befinner sig förövaren för tillfället?
- Finns barn i familjen? Var befinner de sig nu?
- Har barnen blivit utsatta för hot, våld eller bevittnat våld?
- Anmäl till socialtjänsten om det finns misstanke om att barn far illa.

Dokumentation – alltid under sökord/mall "våldsutsatthet" med suffix "dold i patientens e-tjänst"

- Skador och symtom samt patientens berättelse skall dokumenteras.
- Vid fysiska skador dokumenteras typ av skada, skadans storlek, färg och form samt lokalisation. Fotografera om möjligt fysiska skador.
- Iaktta särskild försiktighet och följ avsedd rutin vid dokumentation om patient har skyddade personuppgifter.
- Dokumentation är ett viktigt underlag vid en eventuell polisutredning.

Nationella stödlinjer dit även personal kan ringa för rådgivning

Kvinnofridslinjen 020 - 50 50 50

Stödlinjen för män 020 - 80 80 80

Stödlinjen för transpersoner 020 - 55 00 00

Terrafem (jourtelefon, olika språk) 020 - 52 10 10

Rätt att välja för den som utsätts för hot eller våld i hederns namn 070-57 70 70

Välj att sluta för den som vill förändra ett kontrollerande eller våldsamt beteende 020 - 55 56 66

Hedersförtryck.se (stödtelefon för yrkesverksamma) 010 - 223 57 60

Lokalt:

Socialtjänsten (Se Vårdgivare Kalmar län - Vård och behandling - Psykisk hälsa - Våld i nära relation – Hitta snabbt – Kontaktlista socialtjänst).

Polisen 112 eller 114 14.

Kvinnojouren Kalmar (södra länsdelen) 0480 -191 55, Västervik 070 - 778 21 90, Hultsfred/Vimmerby 0495 -106 19

Övrigt: _____